

INTERAKTIIVNE OTSUSTAMINE OSALUSDEMOKRAATIA JA VASTUTUS

Toomas Tippi

CPT lektorikoolitus

Sissejuhatus

- Osalusdemokraatia- Euroopa uus suundumus
 - **Huvirühmad kaasatakse andmaks ideid ja leidmaks lahendusi poliitilistele probleemidele**
- Riigisektor peab toimima sarnaselt turuga
 - **Riigisektori ja erasektori juhtimine on identne**

Interaktiivse otsustamise motiivid

- Luua toetust ja poolehoidu
 - **Minimeerida veto gruppide vastuseisu**
- Parandada otsuste kvaliteeti
 - **Kaasata kohalik info, kogemused ja eelistused**
- Täiustada kohaliku demokraatiat
 - **Vältida võimu võõrandumist**

Interaktiivse otsustamise probleemid

- Poliitikute soovimatus
 - Nõuavade endale õigust huvirühmadega mitte arvestada
 - Viitavad poliitikute esmatähtsusele
 - Soovivad säilitada “normaalset”, esindusdemokraatial põhinevat otsustusprotsessi

Interaktiivse otsustamise probleemid

- **Huvirühmade pettumus**
 - **Rahulolematus, kui kokkulepetest ei peeta kinni ja ettepanekuid ei arvestata**
 - **Kui inimesed ei samasta ennast vastuvõetud otsustega kaob huvi protsessis osaleda**
 - **Võimu vöörandumine**

Poliitika teostamine era- ja kolmanda sektori kaasabil

- Poliitika tähenduse määravad ametnikud
 - **Ametnikud: politseinikud, sotsiaaltöötajad, organisaatorid jt. on inimestega otsekontaktis**
 - **Ametnikud langetavad üldsusega seotud konkreetsed otsused**
 - **Need otsused määravad reaalselt, mis inimestega toimub ja annavad seadustele tegeliku tähenduse**

Poliitika teostamine era- ja kolmanda sektori kaasabil

- Poliitikas on oluliseks korraldaja suva
 - **Seda tuleb suuta kontrollida**
 - **Teatav hulk oma äranägemist võib osutada funktsionaalseks**
 - **Kokkuleppimine ja läbirääkimine annab paremaid tulemusi kui väga raske regulatsioon**

Poliitika teostamine era- ja kolmanda sektori kaasabil

- Administreerimine: üksteisega seotud poliitiliste instrumentide kogum
 - **Ergutada millegi kordasaatmisele**
 - **Anda põhjust mitte midagi teha**
 - **Pidada jutluseid, mis aitavad inimesi nõusse saada**
- Sama asja teostamiseks on erinevaid võimalusi

Poliitika teostamine era- ja kolmanda sektori kaasabil

- Era- ja kolmas sektor väga oluline poliitiline instrument
 - **Aitab läbimõeldult pakkuda teenuseid**
 - **Aitab riigisektoril asjade käiku efektiivselt vahele segada**
 - **Avalikkuse silmis on see tunduvalt sobivam ja seaduslikum kui riigisektori otsene sekkumine**

Interaktiivse otsustamise legitiimsus

- Poliitika: mitte ainult teenused vaid riigi ja ühiskonna teineteise mõjutamine
 - **Riigihaldus on valitsuse inimlik nägu**
 - **Kodanikel on mõju valitsusele pigem ametnike kui valitud esindajate kaudu**
 - **Mida kodanik oma valitsusest arvab sõltub viisist kuidas poliitikat teostatakse**

Interaktiivse otsustamise legitiimsus

- Avalik poliitika on rohkem kui kliendi teenindamine
 - **Kodanikud on rohkem kui kliendid, nad on ka aktsionärid!**
 - **Riigisektor peab olema suuteline kohtlema kodanike õiglaselt võrdselt ja erapooletult**
 - **Riigisektori peab olema suutlikus kaasata kodanikeühiskonda valitsuse tegevusse avalike teenuste pakkumisel**

Interaktiivse otsustamise legitiimsus

- Seadusandluse toimimisele on otsustava tähtsusega:
 - **Riigisektori avatus ja läbipaistvus**
 - **Teabe ja mõju üles-alla liikuvus**
 - **Avaliku teenistuse moraalsed väärtused**
- Ametnikud peavad olema võimelised reageerima ning vastutama avaliku poliitika kui ka üldsuse ees.

Avaliku poliitika teostamise kvaliteet

- Toimunud positiivsed muutused:
 - **Bürokraatia vähenemine, ametnike ja klientide osaluse suurenemine**
 - **Valitsemise suurem dünaamilisus**
- Muutuste vajadus:
 - **Institutsioonide järjekindlusetus, puudulik koordineatsioon ja dubleerimine**
 - **Horisontaalse juhtimise nõrkus ja huvirühmade vähene kaasatus**

Avaliku poliitika teostamise kvaliteet

- Avaliku teenuse maksumuse vähendamise kõrval peab rääkima ka teenuste kvaliteedist
- Majanduslik kasutegur ja kvaliteet peavad olema tasakaalus

Vastutus interaktiivsel otsustamisel

- Tuleb mõelda avaramast haldamise visioonist, mis ühendab teenuste jagamisel riigi ja ühiskonna.
 - **Riigisektori talitlus peab olema rohkem kui lihtsalt tõhus**
 - **Interaktiivse otsustamise ja kodanikeühiskonna toimimise eelduseks on nii poliitikute, ametnike kui ka huvirühmade esindajate kõrge moraal ja arenenud vastutustunne**

Vastutus interaktiivsel otsustamisel

- Vastutus avaldub:
 - **Kogukondlikus kokkuleppes ja soovis olla otsustamisse kaasatud**
 - **Isikliku kohusetunde kasvus, mitte kohustuses järgida reegleid**
 - **Huvirühma tahte või soovi teiste poolses heaks kiitmisel, mitte neile peale surumises**